

Asia: VN/14961/2024

Lausuntopyyntö keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta (KAISU3)

Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi

Avovastaus

-

Liikenne

Avovastaus

-

Maatalous

Avovastaus

-

Rakennusten erillislämmitys

Avovastaus

-

Työkoneet

Avovastaus

-

Jätehuolto

Avovastaus

-

F-kaasut

Avovastaus

-

Teollisuus ja muut päästöt**Avovastaus**

-

Kuntien ja alueiden ilmastotyö**Avovastaus**

-

Kulutuksen hiilijalanjälki**Avovastaus**

-

Julkiset hankinnat**Avovastaus**

-

Muut poikkisektorit**Avovastaus**

-

Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset**Avovastaus**

-

Muita huomioita**Avovastaus**

Tilastokeskus kiittää mahdollisuudesta lausua kattavasti työstetystä luonnoksesta kolmanneksi keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaksi (KAISU3).

Tilastokeskus kannattaa suunnitelmaluonnoksen mainintaa siitä, että toimia suunniteltaessa ja niitä toimeenpantaessa tulee samalla selvittää ja varmistaa, että toimien vaikutus saadaan näkyviin Suomen kansalliseen kasvihuonekaasuinventaarioon. Tämä maininta löytyy suunnitelmasta ainakin

maataloussektorin kohdalta, mutta on Tilastokeskuksen mielestä aiheellinen myös muiden sektoreiden toimia suunnitella ja niiden vaikutusta arvioida.

Tilastokeskuksen huolena on riittävän tietopohjan olemassaolo ja rahoitus ilmastotoimien seurannan mahdollistamiseksi turvaamalla kasvihuonekaasuinventaarion ja sille välttämätön tilasto- ja tietotuotanto nyt ja tulevaisuudessa.

Osan toimien osalta vaikutus on yksinkertaista arvioida, ja tarvittava laskenta on jo mukana kasvihuonekaasuinventaariorissa. Osa toimista vaatii vielä sekä toimeen liittyvien käytäntöjen että inventaarion päästölaskennan kehittämistä. Esimerkkinä tästä ovat maataloussektorin turvepeltoihin kohdistuvat kosteikkoviljely- ja ilmastokosteikkotoimien päästöjen arviointi. Päästöarvioiden laskentaan vaadittavaa tietopohjaa ei vielä ole käytettävissä kaikkien toimien osalta kattavasti.

KAISU3-suunnitelman seurantaa varten on tärkeää turvata kasvihuonekaasuinventaarion ja sille välttämättömän tilasto- ja tietotuotannon, kuten energiatilastoinnin, tuotannon ja kehittämisen rahoitus siihen osallistuvissa virastoissa ja tutkimuslaitoksissa eli Tilastokeskuksessa, Luonnonvarakeskuksessa ja Suomen ympäristökeskuksessa. KAISU3-luonnoksessa annetaan inventaarion kehittämisestä esimerkkinä työkoneiden päästölaskennan edelleen kehittäminen osana Tilastokeskuksen LIIKE-päästölaskentajärjestelmää ja siihen liittyen myös tietopohjan tarkentaminen kyselyllä.

Kasvihuonekaasuinventaarioon tarvittavan tilastotiedon tuottaminen riittävän hyvällä tasolla vahvistaa päätöksenteon tietopohjaa ja tukee ilmastopolitiikan toimeenpanoa. Poliittikatoimien vaikutusten seuranta voi vaatia lisäksi tilastotiedon tarkennusta inventaarion eri sektoreilla.

Energiatilastojen luotettava vuosittainen tuotanto Tilastokeskuksessa on välttämätön kasvihuonekaasuinventaariorille. Energian käyttöön liittyvät tiedot muodostavat perustan inventaarion laskelmille ja vaikuttavat olennaisesti sen tarkkuuteen ja vertailukelpoisuuteen. Laadukas tilastotieto mahdollistaa energiajärjestelmän kehityksen seurannan ja ennakkoinnin luotettavasti parantaen myös huoltovarmuuden suunnittelua.

Lisäksi on hyvä huomioida tilasto- ja tietotuotannon kehittämisen vaikutus skenaario- ja päästövähennysarvioiden laskentaan. KAISU3-luonnoksen skenaario- ja poliittikatoimien vaikutusten arviointilaskenta perustuu laskennan hetkellä saatavilla oleviin aineistoihin, malleihin ja laskennassa tehtyihin oletuksiin.

Esimerkiksi rakennetun ympäristön rakennusten erillislämmityksen päästökehitystä on arvioitu mallilla. Jatkossa on mahdollisuus hyödyntää uusia, yksityiskohtaisempia tietolähteitä mallin kalibroinnin perustaksi ja tehtyjen oletusten esim. rakennusten käyttöasteen arvioimiseksi:

Tilastokeskus on ottamassa tilastotuotantokäyttöön uusia rakennuskohtaisia aineistoja kuten sähkön datahubin ja energiatodistusrekisterin. Rakennuskohtaiset aineistot ovat tuoneet mielenkiintoista uutta tietoa muun muassa rakennusten käyttöasteesta ja poistumasta ja energiatehokkuustoimien ulkopuolelle jäävien lämpimien varastojen yleistymisestä. Mallinnuksen tarkkuuden parannus vaikuttaa niin perusskenaarioon kuin toimenpideskenaarioihin.

Tarvitaan kuitenkin myös lisää tietoa päästökehityksen seurantaan ja tilastotuotantoa varten pohjaksi politiikkatoimien suunnittelulle ja skenaariolaskennalla. Hyvänä esimerkkinä tästä on polttopuun käytön selvittäminen rakennusten erillislämmityksessä, joka vaatisi pysyvän resurssoinnin.

Lisäksi kasvihuonekaasuinventaarioon ja siihen liittyvään tilastotuotantoon riittävä lähtötietojen saanti ja toimien päästövaikutusten arviointi edellyttävät sujuvaa yhteistyötä viranomaisten, tutkimuslaitosten sekä muiden yhteiskunnallisten toimijoiden ja sidosryhmien kesken. Yhteistyön onnistuminen edellyttää myös riittävää resurssointia ja sitoutumista.

Näin saadaan KAISU3:n toimien vaikutukset näkyviin mahdollisimman monen toimen osalta kansallisessa kasvihuonekaasuinventaariossa ja sitä kautta kansallisten ja EU-tason päästövähennysten ja velvoitteiden seurannassa. Inventaariolaskennan ja sille välttämättömän tilasto- ja tietotuotannon kehittäminen KAISU3-suunnitelman seurantaan varten vaatii rahallista panostusta, asiantuntemusta ja riittävää tietopohjaa.

Helsingissä 20.8.2025

Ylijohtaja Mari Ylä-Jarkko

Osastopäällikkö Katri Kaaja

Niinistö Sini

Tilastokeskus - Energia, ympäristö ja kasvihuonekaasut - ryhmä,
Taloustilastot-osasto